

UCHWAŁA NR XXX/173 /2021

RADY GMINY TARNÓWKA

z dnia 29 grudnia 2021r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tarnówka na lata 2021 -2024**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym
(Dz. U. z 2021 r. 1372 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r.
o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)

Rada Gminy Tarnówka uchwala, **co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tarnówka na lata 2021 – 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

2.Koordinację realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tarnówka na lata 2021 – 2024 powierza się Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Tarnówce.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tarnówka.

§ 43 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Marcin Nowosielski

UZASADNIENIE

**do projektu uchwały Nr XXX/173 /2021 Rady Gminy Tarnówka z dnia 29 grudnia 2021r.
w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tarnówka na lata 2021 -2024**

Zgodnie z art. 6 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

W myśl art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym, do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej.

Opracowanie nowego dokumentu podyktowane jest upływem perspektywy czasowej, na którą ustanowiony został dotychczas obowiązujący Program

Konieczność kontynuowania działań mających na celu ochronę i pomoc osobom dotkniętym przemocą oraz podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców a także zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, uzasadnia podjęcie uchwały Rady Gminy wprowadzającej Program na kolejną perspektywę czasową.

WÓJT
Jacek Mościcki

Załącznik do uchwały Nr XXX/ 173 /2021

Rady Gminy Tarnówka z dnia 29 grudnia 2021r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA
TERENIE GMINY TARNÓWKA NA LATA
2021 -2024**

Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywiają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), zwana dalej **ustawą** definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera formy: przemocy fizycznej, przemocy psychicznej, seksualnej, a nawet przemocy ekonomicznej. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

- 1) przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia (popychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie rękami i przedmiotami, parzenie, użycie broni itp.).
- 2) przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności (wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego itp.).
- 3) przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu (wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, karanie przez odmowę uczuć, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, stosowanie gróźb itp.).
- 4) przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy (odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny itp.).
- 5) zaniedbanie – to ciągle nie zaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie ma negatywne konsekwencje i jest przestępstwem z art. 207 Kodeksu Karnego. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Pomimo większej świadomości społecznej tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom. Najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci. Istnieją jednak powody by sądzić, że przemoc rodzinna dotyczy także często mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań.

Powyższa Ustawa w art. 6 ust. 2 pkt 1 nałożyła na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Z uwagi na obowiązek ustawowy i społeczny nakaz dbania o osoby dotknięte przemocą w rodzinie należy te działania wprowadzić i wyznaczyć zadania.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Tarnówka, zwany **Programem** ma charakter długofalowy, jego działania obejmują lata 2021-2024.

I. ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY TARNÓWKA:

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w Gminie Tarnówka, z uwzględnieniem istnienia problemu przemocy w rodzinie.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie Gminy Tarnówka w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Czynnikami, które mogą ograniczyć zjawisko przemocy w rodzinie są przede wszystkim:

- a) rzetelna informacja o zjawisku przemocy (jego przyczynach i konsekwencjach) wśród mieszkańców Gminy Tarnówka, w tym młodzieży,
- b) przełamywanie społecznych stereotypów przyzwalających na zachowania przemocowe,
- c) indywidualizacja rodzaju proponowanej pomocy do specyfiki problemu,
- d) rozwijanie form pracy środowiskowej i terapeutycznej, mediacji rodzinnej (szczególnie terapii uzależnień, szkoły dla rodziców).

II. CELE PROGRAMU:

1. Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tarnówka,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

2. Cele Programu będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Tarnówka,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie,

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

1. Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy,
- 3) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- 4) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 5) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

2. Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) ,
- 2) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119)

IV. ZASOBY GMINY TARNÓWKA W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin (pracownicy socjalni, pedagodzy, policjant dzielnicowy, kuratorzy, terapeuta, psycholog, pracownicy służby zdrowia).

2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą, tj. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy wraz z zespołem kuratorskiej służby sądowej, Prokuratura Rejonowa, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówka leczenia odwykowego, zakłady opieki zdrowotnej, kościoły.

V. CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU:

1. Wsparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, powiatowym i wojewódzkim.
2. Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny.
3. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych.
4. Dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią.
5. Otwartość i chęć współpracy specjalistów.
6. Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu osób uwikłanych w zjawisko przemocy.

VI. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ PROGRAMU:

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie.
2. Negatywne wzorce zachowań społecznych.
3. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin.
4. Brak współpracy niektórych rodzin w zakresie przewycięzania kryzysów.
5. Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach.
6. Słaba kondycja ekonomiczna rodzin.
7. Zbyt mała współpraca interdyscyplinarna ze strony niektórych instytucji.

VII. REALIZACJA CELÓW PROGRAMU:

Celem głównym jest zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tarnówka, które realizowane jest w szczególności poprzez:

1. Działalność funkcjonującego na terenie Gminy Tarnówka Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zwanego dalej **Zespołem Interdyscyplinarnym** w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania Zespołu Interdyscyplinarnego.

2. Współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych ma na celu:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy,
- 2) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- 4) występowanie z zawiadomieniami do Prokuratury Rejonowej o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 2 ustawy,
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- 6) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą oraz zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- 7) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- 8) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- 9) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 10) udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

2.1. Podmioty realizujące działania:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 2) Komisariat Policji w Krajence,
- 3) Sąd Rejonowy w Złotowie,
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) placówki oświatowe,

- 6) zakład opieki zdrowotnej,
- 7) organizacje pozarządowe.

2.2. Wskaźniki:

- 1) liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”,
- 2) liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”,
- 3) liczba posiedzeń Grup Roboczych,
- 4) liczba i rodzaj pomocy udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie.

3. Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- 2) propagowanie mediacji (w tym mediacji rodzinnych) w rodzinach w których występują konflikty zanim dojdzie do przemocy,
- 3) obalanie mitów na temat przemocy,
- 4) szkolenia na temat przemocy dla kadry służb pomocy społecznej i innych podmiotów realizujących Program,
- 5) realizacja programów edukacyjnych i wspierających dotyczących zapobiegania przemocy wobec dzieci i osób dorosłych (osoby starsze, niepełnosprawne itp.),
- 6) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujących życie bez przemocy,
- 7) udział w kampaniach ogólnopolskich,
- 8) przygotowywanie, dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- 9) publikowanie na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnówce oraz Urzędu Gminy w Tarnówce informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej,

3.1. Podmioty realizujące działania:

- 1) Zespół Interdyscyplinarny,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) placówki oświatowe,
- 5) organizacje pozarządowe.

3.2. Wskaźniki:

- 1) liczba rozpowszechnionych ulotek, broszur, plakatów,
- 2) liczba spotkań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie, w szkole, w środowisku rówieśniczym,
- 3) liczba osób uczestniczących w szkoleniach na temat przemocy dla kadry służb pomocy społecznej i innych podmiotów realizujących Program.

4. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie realizowane jest w szczególności poprzez:

- 1) izolowanie sprawców od ofiar,
- 2) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,

- 3) przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc,
- 4) kierowanie wniosków do: Sądu Rejonowego w Złotowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu,
- 5) realizację działań podejmowanych w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”.

4.1. Podmioty realizujące działania:

- 1) Sąd Rejonowy w Złotowie,
- 2) Komisariat Policji w Krajence,
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) placówka służby zdrowia,
- 6) placówka oświatowa.

4.2. Wskaźniki:

- 1) liczba sprawców izolowanych od ofiar,
- 2) liczba osób zatrzymanych przez Policję w związku z przemocą w rodzinie,
- 3) liczba udzielonych informacji, porad i konsultacji,
- 4) liczba sprawców objętych programami korekcyjno-edukacyjnymi,
- 5) liczba i rodzaj pomocy udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie,
- 6) liczba osób którym udzielono wsparcia instytucjonalnego,
- 7) liczba zgłoszonych wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

5. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie realizowane jest w szczególności poprzez:

Rozpowszechnianie informacji na temat:

- 1) bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
- 2) pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- 3) praw osób będących ofiarami przemocy,
- 4) programów korekcyjno-edukacyjnych,
- 5) instytucji udzielających wsparcia i pomocy dla osób doświadczających przemocy i ich rodzin.

5.1. Podmioty realizujące działania:

- 1) Sąd Rejonowy w Złotowie,
- 2) Komisariat Policji w Krajence,
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) placówka służby zdrowia,
- 6) placówka oświatowa.

5.2. Wskaźniki:

- 1) liczba udzielonych informacji, porad i konsultacji,
- 2) liczba wdrożeń procedury „Niebieskiej Karty”,

- 3) liczba i rodzaj pomocy udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie,
- 4) zwiększenie dostępu ofiar przemocy do pomocy prawnej, psychologicznej, socjalnej, pedagogicznej, a także instytucjonalnej,
- 5) liczba rodzin, w których udało się rozwiązać problem przemocy w rodzinie lub złagodzić jej skutki na tyle, aby umożliwić rodzinom prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

6. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy poprzez:

- 1) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- 2) współpracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych.

6.1. Podmioty realizujące działania:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 2) Komisariat Policji w Krajence,
- 3) Sąd Rejonowy w Złotowie,
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) placówki oświatowe,
- 6) zakład opieki zdrowotnej,
- 7) placówki wsparcia dziennego,
- 8) organizacje pozarządowe.

6.2. Wskaźniki:

- 1) liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”,
- 2) liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”,
- 3) liczba posiedzeń Grup Roboczych,
- 4) liczba i rodzaj pomocy udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie.

7. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

7.1. Podmioty realizujące działanie:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnówce,
- 2) Komisariat Policji w Krajence,

7.2. Wskaźniki:

- 1) liczba osób, którym udzielono wsparcia instytucjonalnego,

VIII. MONITORING I EWALUACJA

1. Monitorowanie realizacji Programu przez Zespół Interdyscyplinarny odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację, która dotyczyć będzie danych uzyskanych z realizacji Programu, to jest:

- 1) instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
- 2) form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 3) form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

2. Wskaźnikami ewaluacji będą:

- 1) liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie,

- 2) liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
- 3) liczba sprawców przemocy domowej,
- 4) liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu,
- 5) liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”.

3. Ewaluacja umożliwi:

- 1) dostosowanie form wsparcia do potrzeb i problemów istniejących w Gminie Tarnówka,
 - 2) zwiększenie dostępności działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. **Ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnówce we współpracy z wszystkimi instytucjami realizującymi Program.**

IX. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnówce do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz środków przeznaczonych w budżecie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, w tym ze środków unijnych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Martin Nowosielski